

કચ્છના ઉદ્યોગ પર લોકડાઉનની અસર

જની જનલ અરવિંદભાઈ

Research Scholar, Department of Economics, Krantiguru Shyamji Krishna Verma Kachchh University,
Bhuj, Gujarat, India
E-mail: jilljani195@gmail.com

સારાંશ : આ સંશોધન પત્રમાં કચ્છના ઉદ્યોગો પર લોકડાઉન અને કોરોના મહામારીનાં કારણે કચ્છના ઉદ્યોગમાં શેરોના મૂલ્યની સ્થિતિ પરપ્રાંતિય શ્રમિકોના સ્થળાંતર કરવાથી કચ્છના ઉદ્યોગિક ઉત્પાદન પર તેની અસર તપાસવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. લોકડાઉન પર પછી નાણાંકીય મૂડીરોકાણ અને આવકમાં થયેલા સુધારાઓનું પ્રમાણ દર્શાવ્યું છે.

ચાવીરૂપ શબ્દો : લોકડાઉન, ઉદ્યોગો, શેરો, નાણાંકીય મૂડીરોકાણ પર પ્રાંતિય શ્રમિકો.

૧ પ્રસ્તાવના :

ભૂકંપ બાદ કચ્છમાં ટેક્ષા હોલીડિ જાહેર કરાયો હતો. જેના કારણે અનેક કંપનીઓ અહીં આવીને વસી હતી. જેના કારણે આત્મનિર્ભર બની શક્યા હતા.

આખી દુનિયાને બાનમાં લેનારા કોરોના વાયરસ મહામારીના પગલે આર્થિક મોરચો પણ સંક્રમિત બન્યો અને ખાસ કરીને કોવિડ-૧૯ ના આરંભના સમયે ભારતીય શેરબજારમાં મોટા ભાગે ઉથલપાથલ થઈ હતી. ત્યારે કચ્છના ઉદ્યોગમાં પણ જબરદસ્ત સુધી કચ્છની કંપનીઓના શેરોનો ૮૨% જેટલો લગભગ બમણો વધારો થયો હતો. ગ્રાઉન્ડ લેવેલે અર્થતંત્રમાં બહુ સુધારો થયો નથી. કોરોના તથા લોકડાઉનના સાક્ષી બનેલા એપ્રિલથી જુનના કચ્છની મુખ્ય કંપની ૬૧,૦૦૦ કરોડ રૂપિયાનું નુકસાન નોંધાયું છે.

કચ્છમાં નાના મોટા ૩૦૦૦ થી વધુ ઉદ્યોગ કાર્યરત છે. કચ્છના ઉદ્યોગ જગતના આર્થિક ટર્નઓવરના આંકડા જોઈએ તો કચ્છમાં વર્ષે ૫ થી ૬ લાખ કરોડનું ટર્નઓવર દર મહિને ૫૦ હજાર કરોડનું ટર્નઓવર સામાન્ય સંજોગોમાં ચાલતુ હતુ. લોકડાઉન પછી ખાંડ ૨૦ ટકા ટર્નઓવર થઈ રહ્યું છે. મહિને ૪૦ હજાર કરોડ ઉત્પાદનને અસર પહોંચી છે. કચ્છને આર્થિક ક્ષેત્રે મોટો ફટકો પડી રહ્યો છે.

૨ ઉદ્દેશ્યો :

- લોકડાઉન પછી કચ્છના ઉદ્યોગના નાણાંકીય મૂડીરોકાણનો પ્રમાણ જાણવું.
- કચ્છના ઉદ્યોગમાં શેરોનાં મૂલ્યની સ્થિતિ જાણવી.
- પરપ્રાંતિય શ્રમિકોના સ્થળાંતરથી કચ્છના ઉદ્યોગિક ઉત્પાદન પર અસરો તપાસવી.

૩ સંશોધન પદ્ધતિ :

પ્રસ્તુત સંશોધન પત્રમાં ગોણ માહિતીના આધારે વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું છે. કચ્છમિત્ર સમાચાર પત્ર અને વેબસાઈટ પરથી માહિતી મેળવવામાં આવે છે.

કચ્છની મુખ્ય કંપનીનાં શેરોનો મૂલ્ય:-

ક્રમ	કંપની / ઉદ્યોગ	31 March	15 December
1	અદાણી પાવર	26.80	46.95
2	આશાપુરા	19.65	91.25
3	અદાણી પોર્ટ એન્ડ સેઝ	251	475

4	ઇલેક્ટ્રોથર્મ	83	121.40
5	જિંદાલ	41.50	80.50
6	માન ઈન્ડસ્ટ્રીઝ	37.64	87
7	સાલ	1.72	3.70
8	સુઝલોન એનર્જી	1.13	4.40
9	ટાટા પાવર	32.35	73.90
10	વેલસ્પન	21.35	73.70
11	રત્નમણી મેટલ્સ	907.25	1587.05

કચ્છમિત્ર

વિશ્લેષણ:

૩૧ માર્ચ મહિનાથી ૧૫ ડિસેમ્બર કચ્છની કંપનીઓના અચ્છેદિન આવી ગયા છે. કચ્છમાં શેરોના દૈનિક કારોબારમાં પણ ૩૦% વધારો નોંધાયો છે. શેરોની વાત કરીએ તો આશાપુરા માઈનકેમના શેરમાં છેલ્લા ૯ મહિનામાં લગભગ ૫% વધારો થયો છે. ૩૦ મી માર્ચે શેરનું મૂલ્ય ૧૮.૬૮ હતું, જ્યારે ૧૫ મી ડિસેમ્બરે ૯૧.૨૫ થઈ ગયું છે. અદાણી પોર્ટનું ક્રમ ૨૫૧ થી ૧૫ મી ડિસેમ્બરે ૪૭૫ પાર કરી ગયું હતું. જિંદાલ શેરનું મૂલ્ય ૪૧.૫૦ થી ઉડાન લગાવીને ૮૦.૫૦, વેલસ્પનના શેર ૨૧.૩૫ વધીને ૭૩.૭૦ થયા છે. અદાણી પાવર, સુઝલોન એનર્જી, સાલ, ટાટા પાવર સહીત વધારો નોંધાયો છે.

શેરોમાં ભલે ફુલગુલાબી તેજી હોય પણ વાસ્તવિક અર્થતંત્રમાં સુધારા માટે હજી મંજિલ કાપવાની બાકી છે. જુલાઈથી પરિસ્થિતિ સુધરતી જાય છે.

કચ્છના ઉદ્યોગોનો નાણાકીય દેખાવ

કંપનીનું નામ	૩૧ માર્ચ	૩૦ જુન	૩૦ સપ્ટેમ્બર
સુઝલોન એનર્જી	658 Crore	528.22 Crore	736.70 Crore
અલ્ટ્રાટેક	10942 Crore	7912.58 Crore	10489 Crore
અદાણી પોર્ટ એન્ડ સેઝ	2921 Crore	2749.47 Crore	3423.16 Crore
ઇલેક્ટ્રોથર્મ	701 Crore	317 Crore	545.77 Crore
સાંધી સિમેન્ટ	223.98 Crore	150.15 Crore	173.54 Crore
જિંદાલ સો	2551 Crore	1405.55 Crore	2020.80 Crore
આશાપુરા માઈનકેમ	68.21 Crore	35.05 Crore	-
ટાટા પાવર	6793 Crore	6540 Crore	8441.60 Crore
માન ઈન્ડસ્ટ્રીઝ	670.87 Crore	410.10 Crore	-
વેલસ્પન	166.45 Crore	121.30 Crore	199.25 Crore
એવરેસ્ટ કેન્ટો	149.13 Crore	126.70 Crore	192.73 Crore

કચ્છમિત્ર

વિશ્લેષણ:

કંપનીને વેબસાઈટ પરના નાણાકીય હિસાબોના આધારે કરેલું પૃથ્થકરણ બતાવે છે કે કોરોના બાદ લોકડાઉનમાં કચ્છની કંપનીઓને અબજો રૂપિયાનો ફટકો પડ્યો છે.

જુલાઈથી સપ્ટેમ્બરના ત્રિમાસિક સ્થિતિ સારી સુધરી છે અને અમુક કંપનીઓના માસિક દેખાવનો જન્યુઆરી થી માર્ચના ત્રિમાસિક દેખાવ સુધી પણ પહોંચ ગયો છે. ટાટા પાવરે ૩૧ મી માર્ચ પુરા થતા ત્રિમાસિક ૬૭૬૩ કરોડની આવક નોંધાવી

હતી. માર્ચથી જુનના ગાળામાં તેની આવક ઘટીને 6540 કરોડ થઈ છે. જે જુલાઈ - સપ્ટેમ્બરમાં 8441 કરોડની પણ થઈ ગઈ છે. આજ રીતે ઈલેક્ટ્રોથર્મની આવક જન્યુઆરી થી માર્ચમાં રૂ. 701 કરોડની હતી, જે ઘટીને 317 કરોડ થઈ ગઈ અને પછીની ત્રિમાસિક રૂ. 545 કરોડ થઈ હતી.

કચ્છના ઉદ્યોગમાં કામ કરતા મોટા ભાગના પરપ્રાંતિય શ્રમિકો કોરોના મહામારીના ડરથી વતન પરત કરવાની વાટ પકડી હતી. કચ્છમાં એપ્રિલ-મે મહિનામાં 60 હજારથી વધુ શ્રમિક ચાલ્યા જવાથી સૌથી મોટી અસર ઉદ્યોગોને પડી છે. મહિને 50 હજાર કરોડનું ઉત્પાદન 10 હજાર કરોડે આવી પહોંચતા 40 હજાર કરોડ ઉદ્યોગમાં ફટકો પડ્યો છે.

૪ નિષ્કર્ષ:

કચ્છના ઉદ્યોગમાં કોરોના મહામારી અને લોકડાઉનના પરિણામે કચ્છના ઉદ્યોગને આર્થિક ક્ષેત્રે મોટો ફટકો પડ્યો છે. ઉદ્યોગ ક્ષેત્રે ધીરધીરે સુધારો જોવા મળે છે, પરંતુ ગ્રાઉન્ડ લેવલ અર્થતંત્રમાં બહુ મોટો નુકસાન નોંધાયું છે. શેરમાં ભલે તેજી હોય પરંતુ અર્થતંત્ર સુધાર માટે મંજિલ કાપવાની બાકી છે.

સંદર્ભ સુચિ :

1. કચ્છમિત્ર તા. ૨૧/૧૨/૨૦૨૦, પેજ નં.૩.
2. <https://www.gujaratsamachar.com/news/kutch/lockdown-effect-to-the-trade-industry-in-kutch-5-to-6-thousand-crore-loss>
3. <https://kutchmitradaily.com/news/300960>